

RICARD CANALS I LLAMBI

per JOAN DOMENECH I MONER

Ricard Canals i Llambí, pare del senyor Canals a qui dedicàvem el nostre article anterior, nasqué a Barcelona l'any 1876. L'atracció que senti per les arts i especialment per la pintura féu d'ell un autodidacte que es perfeccionà a l'escola de Llotja on ingressà amb Isidre Nonell —un altre famós— l'any 1893. L'impuls, però, que aquests artistes portaven dintre seu, els mogué a abandonar la vida acadèmica i a llençar-se a pintar pels afores. Els atreia principalment la temàtica dels suburbis. Per això, Nonell, Canals, i Pitxot i Mir que també els acompanyaven, foren coneguts per la Colla de Sant Martí. El 1896 Canals i Nonell passen un temps en terres lleidetanes, en un dels paratges més bonics i plens d'esglésioles romàniques: la vall de Boí.

A Barcelona freqüenten ELS QUATRE GATS. Es tracta d'una taverna d'art inaugurada el 1897 als baixos d'un edifici que l'arquitecte Puig i Cadafalch havia construït al carrer Duran i Bas, no lluny del Portal de l'Àngel. L'amo de l'establiment, que es deia Pere Romeu, havia volgut que al mateix temps que s'hi mengés i s'hi fessin exposicions i tertúlies d'artistes. Acudint a aquesta crida, hi anaren els més joves de l'època, encara desconeguts molts d'ells, inclosos, en general, dins del corrent modernista. La primera exposició que s'hi celebrà fou una col·lectiva en què prenién part, entre altres, Santiago Rossinyol, Ramon Cases, Isidre Nonell, Miquel Utrillo, Joaquim Mir, Ricard Canals i Ramon Pitxot. Després, el mateix any 1897, se n'hi celebraria una altra en què ja participaria un jove andalús totalment inèdit de moment, de nom Pablo Ruiz Picasso. Ja veiem, doncs, l'ambient i les figures que rodejaven el nostre biografat.

Aquest mateix any, Canals i Nonell marxen a París on exposen (1897 i 1898) a la galeria Le Barc de Boutteville i on entren en contacte amb un món artístic de grans perspectives. D'altra escola impressionista. Els quadres de Canals, on dominen blaus i verds, com si vulgui traduir la grisor dels ambients socials i de la gent que reflexen—tavernes, per exemple— ens fan recordar, amb molta certesa, la concepció i l'estil d'un Renoir. Tampoc es pot negar una certa identitat en la manera de copsar els ambients i de perfilar les figures entre els amics Nonell i Canall. Aquest darrer s'apartà una mica de la temàtica nonelliana després de llargues estades a Madrid, Sevilla (1903) i Granada (1905). Ricard Canals exposa a Nova York l'any 1902 de la mà del marxant Durant-Ruel. Des del 1907 va prendre part en les exposicions oficials de Barcelona (on disposà d'una sala especial l'any 1920), Madrid, París, Brussel·les i Gant.

L'any 1910 fundà i dirigí l'associació artística LES ARTS I ELS ARTISTES que aplegà un nombre variat de figures de l'època, entre les quals i a més del fundador cal destacar Josep Aragay, Domènec Carles, Enric Casanovas —fa poc homenatjat a Tossa en un record pòstum per la seva vinculació amb la vila—on sojornà sovint— Joan Colom, Feliu Elias, Manuel Humbert, Xavier Nogués, lu Pasqual i Joaquim Sunyer. L'amic dilecte de Casals, Isidre Nonell, només hi participà al començament ja que moria prematurament l'any 1911. Animador d'aquest grup i secretari, fou el filòsof Francesc Pujols. L'associació LES ARTS I ELS ARTISTES organitzà exposicions col·lectives i conferències i publicà una col·lecció monogràfica sota el nom del grup. El seu ideari, oposat a la impressió i al simbolisme modernista, del que havien anat evolucionant, era, ara, essencialment noucentista: exaltació de l'esperit mediterrani i valoració de la mesura, de l'esforç i de la continuïtat. Aquesta associació va sobreviure a Ricard Canals, ja que desaparegué el 1936 mentre l'artista moria a la seva Barcelona nadiua l'any 1931. Dos anys després de la seva mort, la Sala Parés li dedicava una exposició d'homenatge pòstum. Un homenatge merescut a un dels pintors més transcendents d'aquella època, que estigué en contacte, com hem vist, amb les primeres figures de l'art d'aquells temps, des dels Rossinyol i Cases, més grans que ell i destacats ja quan Canals i els seus amic sols eren promeses, fins a Picasso, l'home que havia de revolucionar el món de la pintura i a qui Canals va ensenyar la tècnica del gravat sobre metall.

Si bé la major part de l'obra de Ricard Canals —la més important— s'ha de veure al Museu d'Art Modern del parc de la Ciutadella de Barcelona, hom troba quadres de Canals a tots els museus on la pintura té una digna representació. Darrerament n'he vist una col·lecció de dibuixos i d'esbossos al Museu de l'Empordà, a Figueres —museu que, dit sigui de pas, em va agradar molt més que la xarlotada del Museu Dalí, realment teatral i on es veu poca cosa de l'autèntic artista de Port Lligat— i a Tossa, on junt a les obres de vanguardia de Marc Chagall, Olga Sacharoff, Metzinger i d'altres, figura un interessant Canals.

Lloret, que per la vinculació del seu fill Ricard amb la vila, podia tenir una important mostra d'aquest artista, ha quedat una vegada més a la cua, per obra i gràcia d'aquells que creuen que la cultura és una cosa secundària i que ja hi haurà tems de preocupar-se'n.